

HET MANIFEST VAN CINEMA NOVA

In een samenleving waarin beeldcultuur en communicatiemedia overheersen en tot eenvormigheid leiden, en waarin het fenomeen van privatisering doordringt tot publieke dienstverlening, werd Cinema Nova opgericht vanuit het verlangen om ruimte en middelen ter beschikking te stellen voor research, reflectie, uitwisseling, confrontatie, creatie en experiment rond beeldcultuur en cinema in het bijzonder.

Van "urgentie-cinema" tot nu

Cinema Nova kwam er in 1997, in de eerste plaats door de heropening - met programmatie en animatie - van een verlaten Brusselse bioscoop, die door speculatie tot afbraak was gedoemd. De zaal werd omgedoopt tot "Cinema Nova": een plaats voor (inter)culturele expressie en sociale kritiek rond beeldcultuur in het algemeen en film in het bijzonder.

Hier en nu

Dankzij haar specifieke en ongewone programmatie, neemt Cinema Nova een unieke plaats in, verankerd in de Brusselse realiteiten. Als ruimte staat Nova open voor ontdekking, dialoog en ongedwongen ontmoeting. De programmatie is wars van gangbaar conformisme en economische normen. Het project plaatst zich bewust in de stedelijke en maatschappelijke context, gedualiseerd en gedomineerd door het commerciële denken. Nova gebruikt de openbare ruimte (in etymologische zin) als een opnieuw te politiseren expressieruimte. Ze wil een poort tot de wereld zijn en actief deelnemen aan sociale veranderingen.

In een context waarin de mediatieke en economische machten alsmaar toenemen, is het hoog tijd om andere manieren en vormen van uitdrukken, van collectieve kennis en machten te ontwikkelen.

Een veelzijdig platform

Nova gebruikt audiovisuele en culturele uitdrukkingsvormen als een middel voor educatie, sensibilisering, vorming en debat. De activiteiten zijn georganiseerd rond maatschappelijke vragen en willen aanzetten tot reflectie. Nova legt zich meer bepaald toe op de verdeling, de productie en de promotie van audiovisuele werken die zich in een hedendaagse creatieve en politieke context situeren.

Nova is een project in voortdurende ontwikkeling. Ze biedt een scherm aan creaties die onafhankelijk tot stand kwamen, autonoom in hun artistieke, economische en ethische aanpak, en aan kunstwerken die getuigen van vormelijk en inhoudelijk onderzoek. Ze maakt bovendien plaats voor "minderwaardige" genres, als dusdanig gediskwalificeerd of genegeerd door orthodoxe zienswijzen. Ze wil meewerken aan de demystificatie van film, door het vertonen van amateurfilms en niet-professionele films en video's, zonder beperking in duur of drager. Nova beschouwt film als een ervaring die het resultaat is van veelvoudige artistieke en culturele invloeden; als een "taal" om de wereld te ontcijferen en op te bouwen; en als de uitdrukking van persoonlijke/eigengereide/subjectieve visies die niet onderworpen zijn aan een overheersend/mainstream denkpatroon.

Nova beperkt zich niet tot het tonen van creaties, maar probeert die ook telkens te contextualiseren binnen een bepaalde gemeenschap, een mengeling van genres, verschillende gevoeligheden of een gemeenschappelijke aanpak. Deze verdiepende werkwijze is vaak thematisch. Dit betekent niet dat de programmering altijd op deze manier tot stand komt, noch dat werken worden vastgepind op kunstmatige categorieën of een vastgelegd discours. Belangrijk is het om uitingsvormen van gemeenschappen en bevolkingsgroepen die afwezig zijn in de media en in de maatschappij in het algemeen te stimuleren, te ondersteunen en te bevoordelen door het ontwikkelen van collectieve en individuele analysemethodes en werkwijzen, onafhankelijk van de logica van de audiovisuele industrie.

De programmatielijnen

De programmaties worden beschouwd als trefplaatsen. Naast de keuze van de films dragen ze ook bij tot convivialiteit en tot een bijzondere levensruimte (met ontmoetingen, debatten, concerten en maaltijden). Een gediversifieerde en interdisciplinaire aanpak is wenselijk om zich open te kunnen stellen voor verschillende publieken en om, rond eenzelfde vraag, verschillende talen/vormen/werkwijzen naast elkaar te plaatsen, te kruisen en te verdichten.

Een programmatie is geen individueel project. Ze doet een beroep op het collectief en moet gezamenlijk worden uitgedacht. Nova weigert daarom de hulp in te roepen van curatoren en andere artistieke directeuren. Ze aanvaardt geen "sleutel-op-de-deur"-programmaties. Ze staat wel open voor externe samenwerking als deze is gebaseerd op een werkelijke uitwisseling en samenvalt met het sociale karakter van Nova. Cinema mag niet worden losgekoppeld van het leven of zich aan haar opleggen. Het is belangrijk om aansluiting te vinden bij en de confrontatie aan te gaan met de "sociale bewegingen" en het middenveld; allianties aan te gaan - zelfs al zijn deze maar tijdelijk; en daarbij toch steeds de eigenheid te vrijwaren.

Nova is een collectief (voortdurend in ontwikkeling) dat bestaat uit gebruikers (makers, producenten, kijkers) van audiovisuele media die ijveren voor kritische beeldeducatie en

voor democratisering van audiovisuele uitdrukkingsmiddelen.

De vereniging ijvert voor een lagedrempelpolitiek voor sociaal geïsoleerde groepen, of dat nu culturele minderheden of minderheidsculturen zijn. De programmatie van Nova wordt gemaakt door/in samenspraak met personen en groepen die voeling hebben met de gekozen thema's en culturen, zonder zich echter te onderwerpen aan institutionele filters.

In de praktijk

De grens tussen het publiek, de gebruikers en de leden wordt zo open mogelijk gehouden.

Het publiek wordt niet beschouwd als een groep passieve "consumenten", maar als een combinatie van persoonlijkheden die in staat zijn tot expressiviteit en creatie.

Nova wil werken met de heterogene eigenheid van Brussel, zich verankeren in de veeltalige en interculturele realiteiten van deze stad. Elke toeschouwer van Nova is ook een potentiële actieve medewerker. Het collectief bestaat uit personen van verschillende origine, met verschillende levensstandaarden en gevoeligheden. Elk van hen verrijkt het project met haar/zijn ervaring. Nova kan bijgevolg als "platform" worden beschouwd, een plaats voor de uitwisseling van verschillende dynamieken; één van de uitgangspunten bij de oprichting van de vereniging.

De projecten van Nova reiken dikwijls verder dan de Brusselse regio. Ze leiden soms tot de creatie van (inter)nationale netwerken voor uitwisseling en samenwerking met personen en collectieven met gelijkaardige werkwijzen en affiniteiten. Dit is trouwens de reden waarom Nova koos voor de juridische vorm van een (internationale) vereniging zonder winstoogmerk. Netwerken stimuleren gemeenschappelijkheid en de uitwisseling van kennis en praktijken.

De werking

Nova heeft geen winstoogmerk en onderwerpt zich in geen geval aan de directe of indirecte controle van bedrijven met een economisch of commercieel belang. Ze onderwerpt zich evenmin aan politieke partijen, vakbonden, openbare mandatarissen, gemeenschappen, of welke omvattende ideologie dan ook."

De financiering

Aangezien de vereniging geen winstoogmerk heeft, maakt ze geen gebruik van reclame of marketing als bron van inkomsten, noch in haar publicaties, haar programmatie of in

haar publieke ruimte.

Nova handelt niet als dienstverlener. De prestaties die ze verricht op vraag van derden, moeten het sociale karakter en het "Manifest" van Cinema Nova respecteren en ondergeschikt blijven aan andere financieringsmiddelen. Deze prestaties mogen geen enkele invloed hebben op het concept en de onafhankelijkheid van het project. De vereniging voert een politiek van toegankelijkheid, onder andere door het organiseren van gratis activiteiten en door het hanteren van de laagst mogelijke tarieven voor haar betalende activiteiten.

De relatie met de overheden

De meeste activiteiten van Nova zouden niet mogelijk zijn zonder de financiële hulp van de overheden. Die laten Nova toe om zich niet aan een winstlogica te hoeven onderwerpen. Nova beschouwt het legitiem door deze subsidiërende instanties te worden geëvalueerd in zoverre deze evaluatie betrekking heeft op procedures en geen impact heeft op de inhoud. Eerder dan voor evaluaties "van bovenaf", pleit Nova voor de praktijk van co-evaluaties, waarbij de subsidiërende instanties samenwerken met de vereniging en de gebruikers. Het bekomen van publieke subsidies mag de aanpak, de inhoud, de editoriale lijn of de werkwijze, zoals die door de leden worden uitgewerkt en toegepast, niet bepalen of wijzigen. Nova wil bijvoorbeeld niet afstappen van een multi-communautaire en interculturele visie op Brussel. Nova fungeert niet als cultureel uitstalraam van een of andere gemeenschap. Daarom is het voor haar noodzakelijk om door alle instanties met culturele bevoegdheden in Brussel te worden gesteund. Nova bevestigt eveneens het veelvormige en transversale karakter van haar project. Hoewel ze er zich van bewust is dat dit soort aanpak moeilijk is geworden door de afbakening van de verschillende cultuurpolitieken, probeert ze zich niet te laten opsluiten in een bepaalde activiteiten-"sector". Ze aanvaardt geen enkel restrictief etiket, noch al te specifieke voorschriften die de vereniging in een logica zouden plaatsen die niet vrijwillig door haar is gekozen.

Verschillende niveaus van engagement

Nova steunt grotendeels op het vrijwillige engagement van haar leden en op de verwerving, de uitwisseling en de overdracht van hun respectievelijke kennis. Het collectief moet erop toezien dat verschillende graden van betrokkenheid in het project mogelijk blijven. Voor Nova is het zoeken naar een evenwicht tussen het individuele en het collectieve een permanent proces, dat voortdurend in vraag wordt gesteld om uitputting van de groep en haar leden te vermijden. De werking van Nova (gedetailleerd beschreven in de statuten en de "handleiding") moedigt gemeenschappelijk werk aan en pleit ervoor dat elk lid deelneemt aan de beslissingsname die gebeurt bij wijze van "consensus": het collectief verbindt er zich toe oplossingen te vinden die rekening houden met de meningen van elk van de leden. Ze heeft daarbij speciaal aandacht voor de

manier waarop het woord in de groep wordt genomen. Als een methode voor gemeenschappelijk werk bestaat de mogelijkheid om binnen de vereniging over te stappen van de ene naar de andere functie. Polyvalentie wordt aangemoedigd. De realisatie van projecten kent immers verschillende fases, die elk aanspraak maken op zeer verschillende kennisvelden. Sommige vormen van specialisatie zijn nochtans mogelijk, aangezien een aantal taken vragen om bijzondere ervaring, die slechts geleidelijk kan worden verworven.

Nova kiest voor een ambachtelijke aanpak van het werk. Ze wil de averechtse effecten van "professionalisering" die gepaard gaat met het invoeren van salarissen, vermijden. Dit wil echter niet zeggen dat ze het principe van vergoeding verwerpt. Een mogelijkheid tot vergoeding kan in praktijk gebracht worden indien dit de collectieve werking die samen met en door de vrijwilligers werd opgesteld niet in de weg staat of geheel vervangt, en indien dit de middelen die bestemd zijn voor de uitvoering van de projecten niet substantieel vermindert, en waarbij daarenboven moet toegezien worden op een al te grote afhankelijkheid van toekenning van subsidies. Om welke functie het ook gaat, iemand die eenmalig of regelmatig door Cinema Nova wordt vergoed, ondersteunt de collectieve structuur en ontlast de vrijwilligers van bepaalde taken.

Het vrijwilligerswerk, een noodzaak bij de aanvang van het project wegens onvoldoende financiële middelen, bracht een menselijke rijkdom naar boven die Nova wil handhaven en onderhouden.